

NASIENRIGLYNE

EKSAMEN	NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT
GRAAD	12
DATUM	MEI/JUNIE 2024
VAK	REKENINGKUNDE
VRAESTEL	1
PUNTE	150
TYD (URE)	2
AANTAL BLADSYE	12

SOUTH AFRICAN COMPREHENSIVE ASSESSMENT INSTITUTE
SUID-AFRIKAANSE KOMPREENSIEWE ASSESSERINGSINSTITUUT

NASIENRIGLYNE

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbel penalisering toegepas nie.
2. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
3. Indien 'n vooraansuiwerings syfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkings punt toe vir daardie syfer (nie die metode punt vir die antwoord nie).
Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metode punt van die finale antwoord ook nie.
4. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
5. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
6. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
7. Waar metode punte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
8. Waar metode punte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
9. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

VRAAG 1: ETIEK, KORPORATIEWE BESTUUR EN OUDITVERSLAG

(20 punte; 15 min)

1.1 Etiese kwessies

Kies 'n verduideliking uit Kolom B wat by 'n etiese kwessie in Kolom A pas. Skryf slegs die letter (A – E) langs die vraagnommer (1.1.1 – 1.1.5) neer.

1.1.1	D✓
1.1.2	E✓
1.1.3	A✓
1.1.4	B✓
1.1.5	C✓

5

1.2 Korporatiewe Bestuur en Ouditverslag

1.2.1 Verduidelik kortliks jou begrip van 'goeie korporatiewe bestuur'.

Een geldige punt ✓✓

- Die bestuur van die besigheid op 'n etiese en deursigtige manier;
- Omsien na die belange van die werknemers, die gemeenskap, die omgewing en alle ander belanghebbendes betrokke by die maatskappy;
- Om te verseker dat behoorlike reëls en prosedures in plek is en geïmplementeer word;
- Betrek alle rolspelers by sake wat hulle raak.

2

1.2.2 Verduidelik waarom 'n maatskappy hul finansiële state deur 'n eksterne ouditeur moet laat oudit.

Een geldige punt ✓✓ **deelpunte vir onvolledige/gedeeltelike antwoorde**

- Dit is 'n vereiste van die maatskappy se wet – om aandeelhouers te beskerm.
- Aandeelhouers is lede van die publiek en dit gee hulle vertroue in die finansiële state – dat hulle betroubaar en geloofwaardig is.
- Die eksterne ouditeure het geen belang in die besigheid nie en sal 'n onbevooroordeelde siening van die situasie gee.

2

1.2.3 Identifiseer die tipe ouditmening wat die maatskappy ontvang het en verskaf 'n rede vir jou antwoord.

TIPE:

Gekwalifiseerd ✓

REDE: ✓✓ **deelpunte vir onvolledige/gedeeltelike antwoorde**

- Die bemerkingsuitgawes kon nie geverifieer word nie.
- Het nie in alle opsigte "redelik verteenwoordig" genoem nie.
- Hulle was tevrede, behalwe vir die bemerkingskoste wat geen dokumentasie as bewys gehad het nie.

3

1.2.4 Die boekhouer is opdrag gegee om dit as 'n bemarkingsuitgawe te reflekteer. Die HUB het die onafhanklike ouditeur probeer oortuig om dit te ignoreer aangesien dit in die finansiële state aangeteken is.

- **Verduidelik waarom die onafhanklike ouditeur nie die versoek van die HUB gevolg het nie. Verskaf TWEE redes.**

TWEE REDES ✓✓ ✓✓

- Hy sou teen die standarde en etiek van sy beroep ingaan.
- Dit is oneties, hoeveelhede bedrieglike gedrag - wat daarop gemik is om te mislei.
- Hy het 'n gedragskode om te handhaaf/sal dissiplinêre stappe in die gesig staar indien dit ontdek word.
- Hy kan sy lisensie verloor om as ouditeur te werk.
- Hy sal die reputasie van sy maatskappy aantas.

4

- **Verskaf TWEE moontlike gevolge van hierdie auditverslag vir die HUB en die maatskappy.**

Gevolge vir HUB ✓✓

- Die verbintenis van die HUB sal bevraagteken word – ondersoek/dissiplinêre optrede.

Gevolge vir die Maatskappy ✓✓

- Die aandeelprys van die onderneming sal daal/swak beeld van die onderneming.
- Aandeelhouders sal hul aandele wil verkoop.
- Die vraag na aandele sal daal.

4

TOTALE PUNTE
20

VRAAG 2: FINANSIËLE STATE EN AANTEKENINGE

(55 punte; 45 min)

2.1 Bereken die korrekte NETTO WINS NA BELASTING vir die finansiële jaar geëindig 30 Junie 2024.

Verkeerde wins voor belasting	R583 195
Direkteursfooie	(46 800) ✓
Verlies aan brand (10 080 – 8 640)	(1 440) ✓✓
Verpakkingsmateriaal (21 600 ✓ x 80/20 ✓)	(86 400) ✓
Rente op lening (67 680 – 36 000)	(31 680) ✓✓
Salarisse (moet positief wees)	54 000 ✓✓
Korrekte netto wins voor belasting	470 875 ✓
Inkomstebelasting (194 400 – 62 555) ✓	(131 845) ✓
Netto wins na belasting	339 030 ✓

14

2.2 Behoue inkomste

Saldo aan die begin van die jaar	369 180
Netto wins na belasting	339 030 ✓
Terugkoop van aandele (20 000 ✓ x 3,51 ✓)	(70 200) ✓
Dividende	(297 000) ✓
Tussentyd	54 000 ✓
Finale/aanbeveel (180 000 ✓ x 1,35 ✓)	243 000 ✓
Saldo aan die einde van die jaar	341 010 ✓

10

2.3 Teen Graph Beperk
Balansstaat (Staat van Finansiële Posisie) op 30 Junie 2024.

BATES	
NIE - BEDRYFSBATES	2 194 195 ✓
Vaste bates balanserende syfer	2 194 195 ✓
BEDRYFSBATES	318 695 ✓
Vorraad (176400 ✓ + 21 600 ✓ - 10 080 ✓)	187 920 ✓
Handels- en ander debiteure (61 200 ✓ - 3 420 ✓ + 8 640 ✓ + 1 260 ✓ + 62 555 ✓)	130 235 ✓ Een deel korrek
Kontant en kontantekwivalente	540
TOTALE BATES	2 512 890 ✓
EKWITEIT EN LASTE	
GEWONE AANDEELHOUERSEKWITEIT	1 977 210 ✓
Gewone aandelekapitaal	1 636 200
Behoue inkomste	341 010 ✓
NIE - BEDRYFSLASTE	126 000
Lening: Billike Leningsbank(130 320 ✓ + 31 680 ✓ - 36 000 ✓)	126 000 ✓
BEDRYFSLASTE	409 680 ✓
Handels- en ander krediteure (42 660 ✓ + 10 440 ✓ + 23 400 ✓ + 46 800 ✓ + 1 260 ✓)	124 560 ✓ Een deel korrek
Aandelhouders vir dividende	243 000 ✓
Korttermyn gedeelte van lening	36 000 ✓
Bankoortrekking	6 120 ✓
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	2 512 890 ✓

31

Totale punte
55

VRAAG 3: KONTANTVLOEISTAAT, NOTA EN FINANSIËLE AANWYSERS

(45 punte; 35 min)

3.1 LEXOR Beperk

NOTA'S TOT DIE STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE

GEWONE AANDELEKAPITAAL

Gemagtigde aandelekapitaal

5 000 000 gewone aandele

Uitgereikte aandelekapitaal		
2 880 000	Gewone aandele uitgereik aan die begin van die jaar	2 592 000 ✓
(144 000)	Gewone aandele teruggekoop @ R0,9 ✓ gemiddelde prys	(129 600) ✓
934 400 ✓	Gewone aandele uitgereik	2 102 400 ✓
3 670 400 ✓	Gewone aandele uitgereik aan die einde van die jaar	4 564 800 ✓

7

3.2 LEXOR BEPERK
KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2024.

KONTANTVLOEI UIT BEDRYFSAKTIVITEITE	
KONTANTVLOEI UIT BELEGGINGSAKTIVITEITE	(2 695 200) ☒
Aankoop van vaste bates (1 044 000✓ + (1 872 000✓ + 556 200✓ + 151 200✓ - 1 476 000✓)) Grond en Geboue + toerusting	(2 147 400) ☒
Opbrengs uit die verkoop van nie-bedryfsbates (388 800✓ - 237 600✓)	151 200 ☒
Toename in finansiële bates (1 059 000 – 360 000)	(699 000) ✓✓
KONTANTVLOEI UIT FINANSIERINGSAKTIVITEITE	1 097 280 ☒
Opbrengs uit uitreiking van aandelekapitaal	2 102 400 ☒
Terugkoop van aandele (144 000✓ x 1,98✓) <i>Sien 3.1</i>	(285 120) ☒
Betaling van kapitaal gedeelte van lening (1 350 000 – 630 000)	(720 000) ✓✓
Netto verandering in kontant en kontantekwivalente	105 680 ☒
Kontant en kontantekwivalente begin van die jaar	(83 000) ✓
Kontant en kontantekwivalente einde van die jaar (20 552 + 2 160)	22 680 ✓✓

3.3 Noem TWEE groot besluite (bo R1 000 000) wat in die Kontantvloeistaat weerspieël word en ondersteun die besluit deur relevante syfers aan te haal. Dui EEN moontlike punt van impak aan wat elke besluit op die maatskappy se toekomstige bedrywighede sal hê.

Besluit en syfers	Impak op maatskappy se toekoms
✓✓ besluit ✓✓ figuur Vaste bates aangekoop R2 147 400	✓✓ impak Toekomstige uitbreiding van die besigheid, toekomstige toename in winste. Meer bates verhoog die sekuriteit vir 'n toekomstige lening.
Nog aandele is uitgereik om in te samel R2 104 400	Geld benodig om uitgebreide vaste bates of terugbetaling op lening te finansier.

6

3.4 Bereken die volgende finansiële aanwysers vir die jaar geëindig 28 Februarie 2024:

% Opbrengs op gemiddelde ekwiteit

Werkings	Antwoord
$\frac{1\,209\,600 \times 72/28}{\frac{1}{2}(4\,564\,800 + 2\,623\,600 + 2\,592\,000 + 1\,482\,600)} \times \frac{100}{1}$ $= \frac{3\,110\,400}{5\,631\,500} \times \frac{100}{1}$	= 55,2% ✓ een deel korrek

6

Netto batewaarde per aandeel (NBW)

Werkings	Antwoord
$\frac{(4\,564\,800 + 2\,623\,600)}{3\,670\,400} \times \frac{100}{1}$	= 195,8 sent per aandeel ✓

3

Totale punte
45

VRAAG 4: INTERPRETASIE VAN FINANSIËLE INLIGTING

(30 punte; 25 min)

4.1 KONSEPTE

Kies die korrekte finansiële aanwyser uit dié wat hieronder gegee word om by die definisie te pas.

4.1.1	Opbrengs op ekwiteit ✓
4.1.2	Geratheid ✓
4.1.3	Likiditeit ✓
4.1.4	Solvabiliteit ✓

4

4.2 H&R Blok Bpk.

4.2.1 Lewer kommentaar op die algehele likiditeitsposisie van die maatskappy. Haal DRIE relevante finansiële aanwysers aan (met syfers).

✓✓✓ **Finansiële aanwysers** ✓✓✓ **syfers aan te haal**

Enige DRIE aanwysers:

- Huidige verhouding het van 1,8 : 1 tot 2,1 : 1 toegeneem.
- Suur-toetsverhouding het van 1,3 : 1 tot 0,9 : 1 afgeneem.
- Voorraadhouing het van 64 tot 48 dae afgeneem.
- Debiteure-invorderingstydperk het van 32 tot 41 dae toegeneem.

✓✓ **enige geldige opmerking**

Die besigheid is likied en behoort geen probleem te hê om sy korttermynskuld te delg nie.

Alhoewel die likiditeit goed is, neem die debiteure te lank om te betaal.

8

4.2.2 Die direkteure het besluit om die dividend-uitbetalings beleid in 2024 te verander.

- **Verskaf berekeninge wat die beleidsverandering aandui.**

In 2023 het die maatskappy 80 sent (DPS) van 132 sent (VPA) betaal – 60,6% uitbetaal ✓✓

In 2024 het die maatskappy 125 sent (DPS) van 118 sent (VPA) betaal – 105,9% uitbetaal ✓✓

Uitbetalings verhoog van 60,6% tot 105,9%

✓ **Een - punt opsie**

DPS het van 80 sent tot 125 sent (met 45 sent) per aandeel toegeneem.

VPA het van 132 sent tot 118 sent (met 14 sent) per aandeel gedaal.

4

- **Verduidelik die effek van hierdie beleidsverandering op die maatskappy. Noem TWEE punte**

✓✓ ✓✓ **TWEE geldige punte (deelpunte van onduidelike/onvolledige antwoorde)**

- Behoue inkomste het afgeneem en dit kan toekomstige groei (uitbreiding) van die besigheid beïnvloed.
- Dit sal die aandeelprys beïnvloed/vraag na die aandele verhoog.
- Dit kan aandeelhouers motiveer om vir die direkteure by die AJV te stem.

4

4.2.3 Een van die direkteure voel dat die maatskappy die lening so gou moontlik moet terugbetaal. Wat is jou siening hieroor? Haal aan en verduidelik TWEE relevante finansiële aanwysers met syfers.

✓✓ **finansiële aanwysers aan te haal** ✓✓ **syfers** ✓✓ **verduideliking**

Die skuld/ekwiteit-verhouding is 0,3 : 1 / verminder van 0,4 : 1 na 0,3 : 1.

Die maatskappy is laag gerat. Lae risiko. Hulle maak nie veel gebruik van lenings in vergelyking met eie kapitaal nie.

Die ROTCE het van 16% tot 13% gedaal.

Die maatskappy ontvang 'n opbrengs van 13% wat minder is as die rentekoers (14%) negatief gerat. Hulle gebruik nie die lenings effektief om wins te genereer nie.

Dit is 'n goeie idee om die lening so gou moontlik terug te betaal.

6

4.2.4 Verduidelik waarom die aandeelhouers tevrede is met:

<ul style="list-style-type: none"> • Die markprys van die aandele op die JSE ✓verduideliking ✓syfers • Verhoog van 780 sent tot 850 sent / verhoog met 70 sent. • Die markprys is hoër as die NBW van 795 sent. • Daar is 'n vraag na aandele in hierdie maatskappy. • Beleggers stel belang om aandele te koop. 	<table border="1" style="width: 100%; height: 40px; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="border: none;"></td></tr> <tr><td style="border: none; text-align: center;">2</td></tr> </table>		2
2			
<ul style="list-style-type: none"> • Die prys waarteen die 135 000 aandele op 25 Junie 2024 teruggekoop is. ✓verduideliking ✓syfers Die maatskappy het 820 sent per aandeel betaal, hoewel die markwaarde aan die einde van die jaar 850 sent was. Die maatskappy het 30 sent minder as die markwaarde betaal. Moenie vergelyking met NAV aanvaar nie 	<table border="1" style="width: 100%; height: 40px; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="border: none;"></td></tr> <tr><td style="border: none; text-align: center;">2</td></tr> </table>		2
2			

Totale punte
30